НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
(протокол № 16 від 29.08.2018)
Голова Науково-методичної ради

_____ М. В. Дутчак

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

спеціальність: 017 Фізична культура і спорт

код дисципліни в освітньо-науковій програмі: ОЗ. 2

мова навчання: українська

Київ - 2018

Розробники:

Пінчук Євген Анатолійович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, **pin4uck.jen.yandex.ua**

Попова Оксана Борисівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, **popovaob9@gmail.com**

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін
(засідання кафедри 30.06.2018 р., протокол №12)

Завідувач кафедри _____ професор Є. А. Пінчук

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ О. В. Борисова

Начальник навчально-методичного відділу
_____ С.О. Герасименко

Начальник відділу забезпечення якості вищої освіти
_____ О. І. Рудешко

Завідувач відділу докторантури та аспірантури
_____ Л. В. Денисова

Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна спрямована на ознайомлення аспірантів з базовими засадами професійної етики та ділового етикету у сфері спорту, поняттями прекрасного та гармонійного в професійній діяльності та житті. За своєю приналежністю етика та етикет відносяться до філософського знання, оскільки зародилися в межах філософії. Етика, як і філософія, має справу з такими найбільш загальними поняттями, як добро і зло, як краса та потворність, і тому завдання її полягає не лише в дослідженні конкретно-історичного змісту цих понять, а й проясненні їхньої сутності, природи, способів обґрунтування. Предметом етики є мораль в контексті новітніх поглядів, що розуміється як модус відношення людини до дійсності в усій повноті людських відносин та ставлення до світу та природи в цілому. Предметом професійної етики є правила поведінки у сфері професійної спортивної діяльності.

Курс включає основні положення найпоширеніших сьогодні філософських методологій науки. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Курс «Професійна етика» органічно пов'язаний як з нормативною дисципліною «Філософія», так і з дисциплінами соціально-гуманітарного спрямування, що складають зміст навчального процесу всіх спеціальностей НУФВСУ.

Abstract of the discipline.

The discipline is fixed on the recognition of aspirants with the basic ambushes of professional etiquette and business etiquette in the field of sports, the understandings of the beautiful and harmonious in professional activity and life. Due to its belonging to ethics and etiquette it is brought up to the philosophical knowledge, the fragments originated in the boundaries of philosophy. Ethics, such as a philosophy, has a great deal with such great obscure understandings, as good and evil, as beauty and indulgence, and so that redundancy is not less than necessary to understand in concrete, historical way, is clarified, but it’s clarified, . The subject of ethics is morality in the context of new views, which can be rooted as a mode of meeting people before being in full power of people and putting them in order to the whole nature. The subject of professional ethics is the rules of conduct in the field of professional sports activities.

The course "Philosophy and Modern Methodology of Scientific Research" is organically linked to both the normative discipline of "Philosophy" and to the disciplines of social and humanitarian direction, which make up the content of the educational process of all specialties of NUFVSU.

Мета навчальної дисципліни - формування етико-моральної культури поведінки, засвоєння правил етикету, необхідних для учбової та дослідницької діяльності сучасного спеціаліста у сфері фізичної культури і спорту.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Професійна етика» для третього рівня вищої освіти за спеціальністю:

017 Фізична культура і спорт

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності	
ЗК11	Дотримання етичних принципів і стандартів поведінки науковця.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК6	Здатність до виконання завдань щодо розвитку й оцінки власної освітньо-наукової діяльності, визначення рівня сформованості професійної компетентності.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	4	0	26	0	60	90
Заочна	4	0	6	0	80	90

Статус навчальної дисципліни: обов’язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

На першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Філософія», «Історія», «Соціологія»

Завдання вивчення дисципліни: навчити користуватися методами та принципами професійної етики, опанування елементами сучасного ділового етикету;

Предмет: етика є однією з основних філософських дисциплін, яка має своїм предметом вивчення мислення; етика досліджує форми правильної поведінки, має фундаментальне значення для розвитку особистості; у курсі досліджується етична основа людської діяльності, що проявляється у формах поведінки, взаємовідносин та умовиводів; особлива увага звертається на етичне вирішення конфліктних ситуацій, що трапляються в процесі суспільної, зокрема, спортивної, діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма навчання					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	Інд.	С. Р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і значення професійної етики у спорті	10	2	4			4	10	2	2			6
Тема 2. Принципи етико-моральної свідомості та спорт**.**	10		4			6	8		2			6
Тема 3. Корпоративна етика спортивного менеджменту	12	2	4			6	10	2	2			6
Тема 4. Спорт та екологічна етика	8		2			6	8					8
Тема 5. Психологія іміджу в корпоративній спортивній етиці.	9		2			6	8					8
Тема 6. Етика та етикет у спорті	9		2			6	10					10
Тема 7. Бізнес-етикет та дрес-код.	8		2			6	10					10
Тема 8. Особливості національного ділового етикету у спорті	9		2			8	10					10
Тема 9. Діловий протокол у спортивній діяльності.	9		2			6	8					8
Тема 10. Етика та	8		2			6	8					8

естетика професійного середовища.												
Усього годин	**90**	**4**	**26**			**60**	**90**	**4**	**6**			**80**

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. **Предмет і значення професійної етики.**

Визначення та зміст понять
«ділова етика» і «діловий етикет». Об'єкт, предмет і завдання етики ділового
спілкування. Етика спорту як різновид прикладної етики, що регулює відносини між людьми у сфері спортивної діяльності. Причини виникнення прикладної етики як артефакту кінця XX століття: бурхливий розвиток спорту, науки, політики, економіки другої половини XX століття. Звернення етики до вирішення нових для неї практичних проблем. Умови виникнення спорту як соціального явища. Етика і культура спілкування в історії спорту.

Тема 2. **Принципи етико-моральної свідомості та спорт.**

Проблема гуманізму як центральна проблема соціогуманітарних наук. пріоритетна роль етики у формуванні сучасної комунікативної культури. «Людиноутворююча» значимість етико-моральних принципів. Розвиток самосвідомості індивіда в процесі «туристського життя». Етикет як соціальний канал входження в інші «ціннісні міри». Гуманістична місія етики та етикету – сприяння розв'язанню соціальних проблем (зайнятість, подолання бідності тощо). Гуманістична складова в системі підготовки фахівців для сфери спорту.

Тема 3. **Корпоративна етика спортивного менеджменту**

Специфіка проведення ділових бесід, зустрічей, переговорів. Етикет ділових переговорів. Етикет ділового спілкування по телефону. Епістолярний
етикет. Перепони у діловому спілкуванні. Історичні аспекти становлення та розвитку ділового спілкування. Історичні аспекти становлення та розвитку ділового етикету
Розвиток ділового спілкування у XX столітті. Розвиток ділового спілкування у XX столітті. Зародження школи "людських відносин". Зміни етичних норм і поведінки людей під впливом виробничих відносин. "Організаційна культура" як один з інструментів управління господарством. Феномен "культури спілкування".

Тема 4. **Спорт та екологічна етика**

Екологічний аспект спортивної діяльності. Людина і довкілля (природне і урбанізоване) в спорті. Спорт як ситуація розриву з «нудотою повсякденності». Можливість створити «пограничну ситуацію» чи залучитися до неї та пережити її у соціальному середовищі чи небезпечних природних умовах. Неповторність переживань людини у інноваційних та альтернативних видах спорту. Цінність цих переживань та досвіду для особистісного розвитку, набуття життєвої мудрості. Роль рівня організації спорту та можливості конфлікту. Світоглядні орієнтації людини, що включилися в систему спорту. Моральні вимоги, обмеження, приборкання людини в професійній спортивній діяльності.

Тема 5. **Психологія іміджу в корпоративній спортивній етиці.**

Поняття іміджу. Ділове спілкування у спортивному бізнесі. Особливості, функції та рівні ділового спілкування. Визначення ділового спілкування. Просодіка і проксеміка ділового спілкування у спорті. Норми і функції спілкування. Рівні ділового спілкування. Церемоніальні особливості поведінки у діловій діяльності у сфері спорту. Імідж та створення сприятливого психологічного клімату у сфері спорту.

Тема 6. **Етика та етикет у спорті**

Специфіка соціального середовища у туризмі. Людина і довкілля (природне і урбанізоване) та сфера туризму. Роль рівня організації туристичного процесу та можливості конфлікту. Принципи олімпізму та професійна етика. Особливість людських зв'язків у спорті і проблема набуття відповідальності за встановлені контакти і підвищення толерантності як до членів малої групи, до представників спортивної сфери, до громадянського середовища. Перепони у діловому спілкуванні. Психологічна культура ділового спілкування. Перепони у спілкуванні. Створення сприятливого психологічного клімату.

Тема 7. **Бізнес-етикет та дрес-код.**

Ділове спілкування в спортивному бізнесі. Особливості, функції та рівні ділового спілкування. Просодіка, проксеміка у діловому спілкуванні. Особливості ділового спілкування. Норми і функції спілкування. Рівні ділового спілкування. Церемоніальні особливості поведінки у спортивному бізнесі. Діловий дрес-код та досягнення успіху у спортивному бізнесі.

Тема 8. **Особливості національної етики та етикету.**

Норми ділового етикету зарубіжних країн. Спорт як засіб моральної меліорації сучасного суспільства, подолання соціального імунодефіциту (браку приросту людських взаємин). Можливості туризму як найдемократичнішої форми людських стосунків. Фізична культура і спорт та утвердження «діалогічної» культури спілкування (інтерсуб'єктивне узгодження життєвої істини). Етичні норми у культурах Сходу і Заходу.

Тема 9. **Діловий протокол в спортивній діяльності.**
Поняття про діловий протокол Діловий протокол та правила поведінки на прийомах. Особливості, функції та рівні ділового спілкування. Значення ділового протоколу для спортивного бізнесу. Основні принципи ділового протоколу у спортивній діяльності. Протокол у міжнародному спілкуванні. Спортивна діяльність у контексті сфер та реалій суспільного життя.

Тема 10. **Етика та естетика професійного середовища.**

Поняття естетики спортивної поведінки. Дизайн спортивного середовища як одна з ключових умов успіху у сфері спорту. Поняття естетики поведінки у сфері спорту. Моральні вимоги, обмеження, приборкання людини в спортивній діяльності. Етика та правила етикету у спортивному процесі.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Предмет і значення професійної етики	1. Предмет і значення етики	4	2
Тема 2. Принципи етико-моральної свідомості та спорт.	2. Основні принципи етики	4	2
	3. Моральна свідомість у спорті		-
Тема 3. Корпоративна етика спортивного менеджменту.	4. Правила корпоративного менеджменту у спорті	2	2
	5. «Організаційна культура» як один з інструментів управління господарством		
Тема 4. Спорт та екологічна етика.	6. Поняття екологічної етики	2	-
	7. Висновки через обмеження третім поняттям й умови їхньої правомірності.		–
Тема 5. Проблема іміджу в корпоративній спортивній етиці.	8. Поняття та роль іміджу в корпоративні етиці	2	-
Тема 6. Етика та етикет у спорті.	9. Значення та особливості етики та етикету у спорті	2	–
Тема 7. Бізнес-етикет та дрес-код.	10. Бізнес-етикет	2	-
	11. Корпоративний дрес-код та його особливості		
Тема 8. Особливості національної етики та етикету	12. Специфіка та особливості національної етики та етикету.	4	-
Тема 9. Діловий протокол та бізнес у	13. Поняття і значення ділового протоколу	2	-

сфері спорту.			
Тема 10. Етика та естетика спортивного середовища.	14. Дизайн професійного середовища як одна з ключових складових корпоративної етики та умов успіху у сфері фізичної культури та спорту	2	-
	Всього годин:	26	6

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Предмет і значення ділового етикету у сфері фізичної культури і спорту.	1. Предмет і значення етики Значення засвоєння основ та правил ділового етикету для розвитку особистості.	4	6
	2. Написання реферату на тему «Об'єкт, предмет і завдання етики ділового спілкування.».		
	3. Підготовка до практичного заняття з теми 1.		
Тема 2. Принципи етико-моральної свідомості та спорт.	4. Написання есе на тему «Загальні принципи етико-моральної свідомості та спорт».	6	6
	5. Підготовка до практичного заняття з теми 2.		
	6. Написання реферату на тему: «Гуманістична складова в системі підготовки фахівців для сфери спорту».		
Тема 3. Корпоративна етика спорту.	7. Підготовка реферату та презентації зі змісту, форм та шляхів сучасної корпоративної етики	6	
	8. Підготовка до практичного завдання з теми 3.		–
	9. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) з підготовки завдань з корпоративної етики		

	Підготовка до практичного заняття з теми 3.		
Тема 4. Спорт та екологічна етика.	10. Підготовка та написання есе на тему «Екологічний аспект спортивної діяльності.».	6	6
	11. Підготовка до практичного заняття з теми 4.	6	
	12. Написання есе на тему «Людина і довкілля (природне і урбанізоване) та фізична культура і спорт.»	6	
	13. Підготовка до практичного заняття з теми 4.		–
Тема 5. Проблема іміджу в корпоративній спортивній етиці.	14. Імідж та створення сприятливог психологічного клімату у сфері спор	6	8
	15. Психологія іміджу в корпоративній спортивній етиці.		8
	16. Підготовка до практичного заняття з теми 5.		
Тема 6. Етика та етикет у спорті.	17. Світоглядні орієнтації людини, що включилися в систему фізичної культури і спорту	8	10
	18. Підготовка до практичного заняття з теми 6.		10
Тема 7. Бізнес-етикет та дрес-код.	19.Правила бізне-етикету.	6	
	20. Особливості ділового спілкування. Норми і функції спілкування		10
	21. Церемоніальні особливості поведінки у різних видах спорту. Підготовка до практичного заняття з теми 7.		8
Тема 8. Особливості національної етики та етикету	22. Норми ділового етикету зарубіжних країн	6	
Тема 9. Діловий	23.Підготовка до практичного		

протокол в туристичній діяльності.	заняття з теми «Протокол у міжнародному спілкуванні»		
Тема 10. Етика та естетика професійного середовища.	24. Поняття естетики поведінки у сфері спорту.		8
Всього годин:		60	80

Очікувані результати навчання з дисципліни: формування уявлення аспірантів про значення корпоративної етики у сфері спорту та про її місце у системі сучасної науки; розуміння загальних соціально-філософських засад етичного мислення. Аспіранти повинні:

знати: специфіку морально-етичної ділової поведінки; властивості правильної поведінки; основні етико-естетичні закони та закономірності ділового спілкування у сфері фізичної культури і спорту; основних принципів та правил ділового етикету, історію ділового етикету; практичні засади основних методів та прийомів ділової комунікації у сфері фізичної культури і спорту. Безпосередні правила етикету та правил поведінки у професійній сфері,); розрізняти естетичні та неестетичні прояви спортивної діяльності; основні етапи розвитку професійної етики та ділового етикету; студент повинен орієнтуватися в типах етикетної поведінки, достоїнствах та різноманітних проявах ділового етикету та естетичної поведінки у професійній спортивній сфері;

уміти: поєднувати професіоналізм з етикою поведінки у сфері спорту, співвідносити етичну та практичну сторони професійної спортивної діяльності; розуміти та вміти застосовувати принципи ділового етикету, поняття краси та гуманізму у професійну спортивну діяльність; аналізувати найзагальніші характеристики та якості, що притаманні різним естетичним об'єктам та явищам у професійній спортивній діяльності; розрізняти прекрасне та потворне у житті та бізнесі.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Професійної етики» для вищого рівня вищої освіти

Шифр	Програмні результати навчання
ПР6	Доносити професійні знання, обґрунтування, результати та висновки власних наукових досліджень в усній та письмовій формах для різної аудиторії як на національному, так і міжнародному рівнях.

ПР11	Самостійно розробляти інноваційні комплексні наукові проекти, вміти використовувати (та визнавати) результати роботи інших членів наукової групи, здійснювати патентно-ліцензійний пошук та підготовку аплікацій з метою отримання грантів на розробку наукових досліджень.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Робочою програмою навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Тема 1. Предмет і значення професійної етики у сфері фізичної культури і спорту. .	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	8
2. Принципи етико-моральної свідомості та спорт	Тестування. Кейси.	7
3. Корпоративна етика професійного спорту	Захист обґрунтованих прийомів ділового етикету у сфері спорту.	11
4. Спорт та екологічна етика	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
5. Проблема іміджу в корпоративній спортивній етиці	Захист підготовлених концепцій реклами спортивного клубу.	11
6. Етика та етикет у спорті.	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	7

7. Бізнес-етикет та дрес-код	Реферат, доповіді та презентації на задану тему.	8
8. Особливості національної етики та етикету	Експрес-контроль. Есе. Кейси.	8
9. Діловий протокол в спортивній діяльності	Реферат, доповіді та презентації на задану тему та їх обговорення.	11
10. Етика та естетика професійного середовища.	Тестування. Кейси.	7
11. Аналіз навичок ділового етикету у сфері спорту	Захист практичних завдань х ділового етикету у сфері спорту	15
	Усього:	100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Рекомендовані джерела інформації:

Список використаної та рекомендованої літератури

1.Адорно Т. Теорія естетики: Пер. з нім. / Т.Адорно – К.: Основи, 2002.

2.Апель К.-О. Екологічна криза як виклик дискурсивній етиці / К.-О.Апель - С.444-445.

3. Афанасьєв І. Діловий етикет : 2-е вид., перероб. і доп / Афанасьєв І. – К. : "Альтерпрес", 2014. – 352 с. – рос. мовою.

4.Барвінський А.О. Соціологія: курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / А.О. Барвінський – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.

5.Бекон Ф. О мудрости древних. Сочинения. Т.2. / Ф. Бекон – М.: Мысль, 1978.

6. Бендас Т. В. Гендерная психология : учебное пособие / Т.В. Бендас – СПб. : Питер, 2016. – 341 с.

7.Бердяев Н. О назначении человека / Н.О. Бердяев - М., 2003.

8.Білик Е. Сучасна енциклопедія етикету: 1000 правил і корисних порад /Е. Білик, Пер. з рос. Олени Росінської. – Донецьк: БАО. – 2015. – 382 с.

9.Болотіна Г.О., Ляшко Н.Ю. Дрес-код як частина корпоративної культури організацій // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2010. – С.50-53.

10.Ботавина Р. Н. Этика деловых отношений: учебн. пособие / Р.Н.Ботавина – М. : "Финансы и статистика", 2014. – 208 с.

11.Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посібник / В.П. Бралатан, І.В. Гуцаленко, Н.Г.Задирко – К.: Центр учбової літератури. – 2016. – 251 с.

12.Бычков В.В. Эстетика: учеб. / В.В. Бычков – М.: Гардарики, 2014. – 486 с.

13.Ващенко И.В., Гиренко С.П. Общая конфликтология: Учеб. Пособие – 2-3 изд. Харьков: Оригинал, 2015.

14.Вебер М. Избранное. Образ общества / М.Вебер - М., 1994.
15.Венедиктова В.И. Ділова репутація: особистість, культура, етика, імідж ділової людини / В.И. Венедиктова
16.Визитей Н.Н. Социология спорта / Н.Н.Визитей - К.: Олимпийская литература, 2015. – 247 с.
17.Воропай С.М. Спортсмен як проблема в олімпійському русі та підходи до її вирішення / Воропай С.М. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2015. - №9. - С.21-25.
18.Габермас Ю. Мораль і моральність. Чи стосуються гегелівські заперечення Канта також і дискурсивної етики / Ю.Габермас // Комунікативна практична філософія. Підручник.
19.Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритости / Ю. Габермас. - Львів: «Літопис» – 2014. – 320 с.
20.Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів / Галушко В. П. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2012. – 223 с.
21.Гартман Н. Этика / Н. Гартман – Спб.: Санкт-Петербург. Ун-т- 2002. – 708 с.
22.Гах Й. М. Етика ділового спілкування : навч. посібник / Гах Й. М. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 160 с.
23. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник / Гаркавенко С. С. – К. : Лібра, 2012. – 712 с.
24.Гельбах-Гроссер С. Деловой этикет для женщин. Пер. С нем. / С.Гельбах-Гроссер М.: Добрая книга. – 2012. – 304 с.
25.Герет Т. Етика бізнесу: монографія /Томас Герет, Річард Дж. Клонскі, Пер. з англ. Остап Ватаманов. Ред. Степан Панчишин, Роман Цяпало. – 2-е вид, - К.: Основи. – 1999. – 214 с.
26. Герчанівська П. Е. Культура управління : навч. посібник / П.Е. Герчанівська – К. : ІВЦ Видавництво “Політехніка”, 2015. – 152 с.

26.Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя: (Пер. з англ. Н.Поліщук) / Е. Гіденс - К.: Альтерпрес. – 2014.

27.Гіденс Е. Соціологія. К.: Основи, 1999. – 726 с.

29.Горбатенко В.П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть / В.П. Горбатенко – К., 2017

30.Грищенко Т.Б. Етика ділового спілкування / Т.Б. Грищенко. – К.: «Центр учбової літератури». – 2017.

31.Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. Пер. з нім., примітки та післямова А. Єрмоленка / В.Гьосле – К.: Лібра, 2003.

32.Гусейнов А.А., Апресян Р.Г. Этика: Учебник А.А.Гусейнов, Р.Г.Апресян – М.: Гардарики. – 2000. – 472 с.

33.Дмитриев С.В. Принципы целеполагания в спорте – новые понятия, новые реальности или парадоксы мышления / Дмитриев С.В. // Физическое воспитание студентов. – 2010. - № 3. – С.17-30.

34. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. / В.Я. Зусін – К. : Центр навч. літератури. - 2015. – 224 с.

35.Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник / А.М.Єрмоленко // Київ: 1999. – 488 с.

36.Єрмоленко А. Соціальна етика та екологія / А.Єрмоленко – К.: Лібра. – 2010. 416 с.

37.Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету : навч. посібник / Г.М. Калашник – К. : Знання, 2017. – 143 с.

38.Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Г.Йонас // Пер. з нім.- К.: Дух і Літера. - 2012.

39.Кант И. Собрание починений. В 8-ми тт.. М., 1998.

40.Карабут І.І. Етичні аспекти проблем сучасного спорту / І.І. Карабут, Г.Г.Ружило // Спортивна наука України. – 2016. - №2, С.105-115.

41.Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.

42.Корпоративна культура: навчальний посібник. Під заг. ред. Г.Л.Хаєта. – К.: Центр навчальної літератури. – 20015. – 403 с.

43.Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посібник / Кубрак О. В. – Суми : ВДТ “Університетська книга”, 2015. – 221 с.

44.Культура ділового спілкування: Навч. посібник/ Укл. Л. Зубенко, В. Нємцов. – К.: ЕксОб. – 2016. – 196 с.

45.Малахов В. Етика / В.Малахов К.: Наукова думка, 2013.

46.Митителло В.Л. Етика й етикет ділової людини / В.Л.Митителло - Самара, 1992.

47.Ібрагімов М.М. Філософія спорту як антропологічний проект (російською мовою) / М.М. Ібрагімов. - Харків: «Глобус» – 296 с.

48.Ібрагімов М. Сова Мінерви і Аполлон: філософське есе про спорт / М.Ібрагімов – К.: ТОВ «НВП» Інтерсервіс, 2013. – 320 с.

49.Карабут І.І. Етичні аспекти проблем сучасного спорту / І.І. Карабут // Спортивная наука України. – 2010. - №2. – С.105-115.

50.Людина та її цінності. – М., 1988.

51.Лукашенко И.Г., Туленков Н.В. Социология, К.: МАУП, 2002. - 272 с.

52. Морита А. Сделано в Японии. История фирмы Сони : пер. с англ. / Морита А. – М : Прогресс, 1990. – 410 с.

53.Нестеров А.А. Педагогический принцип индивидуализации в системе спорта высших достижений / А.А. Нестеров Учен. Записки ун-та им П.Ф.Лесгафта - №4 (26), 2017. – С.54.

54.Ницше Ф. Рождение трагедии:, или эллинство и пессимизм // Ф. Ницше Социология. В 2-х т. – Т.1. – М.: Мысль, 1990. – С.47-157.

55. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : навч. посібник / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Академвидав, 2013. – 568 с.

56. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-методичний посібник / Палеха Ю. І. – К. : ЄУФІМБ, 2017.– 250 с.

57. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин : навч. посібник / Ю.І. Палеха – К.: Кондор, 2018. – 356 с.

58. Палкін В. А. Етикет підприємницької діяльності (у схемах, таблицях, малюнках, завданнях для самостійної та індивідуальної роботи): навч. посібник / В. А. Палкін. – Донецьк : ТОВ „Юго-Восток, Лтд", 2003. – 60 с.

59.Петрунін Ю.Ю., Борисов В.К. Етика бізнесу / Ю.Ю.Петрунін, В.К.Борисов. – М.: Справа, 2018.

60.Пінчук Є.А. Філософія спорту в концепті професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту / Є.А.Пінчук // Філософія спорту як трансдисциплінарна галузь знань. Тези доповідей і виступів учасників УІІ Всеукраїнського «круглого столу» з філософії спорту К.: НУФВСУ. - 2016. - С.41-44.

61.Платон. Протагор Собр. Соч. В 4-х томах. Т.1. / Платон – М.: Мысль. – 1994. – С.430-432.

62.Подопригора М.Г. Деловая этика. Учебное пособие / М.Г.Подопригора. – Таганрог: Изд-во ТТИЮФУ. – 2012. – 116 с.

63.Попова О.Б. Соціально-організаційні засади трансформацій спортивно-рекреаційного туризму/ О.Б.Попова // Практична філософія. - № 4. – 2016. – С.181-186.

64.Попова О.Б., Соколова Н.Д. Етико-моральні проблеми спортивного менеджменту / О.Б.Попова, Н.Д.Соколова // Матеріали ХХІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції т перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» -Переяслав-Хмельницький.31 січня 2017 р.-С.540-543

65.Попова, Соколова Соціально-етичні процеси у сфері спорту через призму вітчизняної преси ; О.Попова, Ціннісно-моральні засади

спортивної етики / О.Б.Попова // Практична філософія. – №1. – 2017. - С.151-155

66. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посібник / Радевич-Винницький Я. – К. : Знання, 2016. – 291 с.

67.Робинсон Д. Доможися від людей найкращого / Д.Робинсон - М. - 1994.

68.Роджерс Ф. Дж. IBM. Взгляд изнутри. Человек – фирма – маркетинг : пер. с англ / Роджерс Ф. Дж. – М. : Прогресс/ - 1990. – 280 с.

69. Сабат Э. М. Бизнес-этикет: пер. с англ. / Сабат Э. М. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999. – 240 с.

70.Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. Навчальний посібник / О.П. Сагайдак – К.: Знання, 2006. – 380 с.

71.Статінова Н.П., Радченко С.Г. Етика бізнесу: Навч. Посібник. – К.: Київ. Нац. Торг-економ. ун-т, 2001.

72.Свистунов С.В. «Основы менеджмента». – Киев: ЧП «Полиум» – 2016. – 268 с.

73.Смирнов Г.Н. Етика ділових відносин / Г.Н.Смирнов - М. - 2008.

74.Соловьев Э. Я. Современный этикет. Деловой протокол : 4-е изд., перераб. и доп. / Соловьев Э. Я. – М. : Изд. “Ось-89”, 2013 – 208 с.

75.Статінова Н.П., Радченко С.Г. Етика бізнесу: Навч. Посібник / Н.П.Статінова, С.Г.Радченко – К.: Київ. Нац. Торг-економ. ун-т, 2001.

76.Столяров В.И. Поиски альтернатив современному спорту и олимпизму Современность как предмет исследования: сб. мат. 4-й Всерос. Очно-заочный науч. конф. / В.И. Столяров – Малаховка: МГАФК, 2012, - С.34-37.

77. Стоян Т. А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена : навч. посібник / Стоян Т. А. – К. : Центр навч. літератури, 2014. – 232 с.

78. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура : діловий етикет: навч. посібник / Тимошенко Н. Л. – К. : Знання, 2016. – 391 с.
79. Тоехиро Коно. Стратегия и структура японских предприятий : пер. с яп. / Тоехиро Коно. – М. : Прогресс, 1987. – 384 с.
80.Тоффлер А. Будущее труда // Новая технократическая волна на западе / А.Тоффлер – М.: Прогресс, 1986. – С.250-275.
81.Тофтул М.Г. Етика: навчальний посібник / М.Г.Тофтул – К.: ВЦ «Академія». – 2016. – 416 с.
82. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера : навч. посібник / Г.Л. Чайка – К. : Знання, 2015. – 442 с.
83.Черниш Н. Соціологія. Підручник / Н.Черниш К.: Знання, 2018. – 574 с.
84. Чмут Т. К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування : навч. посібник: 3-є вид., перероб. і доп. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – К.: Вікар, 2013.– 223 с.
85.Церква і спорт: на шляху до співпраці. – Л.: Галиц. Вид. спілка, 2003. – 46 с.
86.Цивилизационные модели современности. - К.: Наукова думка. - 2002
87.Цивілізаційні виміри моральності: зміна парадигм. – Відповідальний редактор В.Малахов – К.: «Наукова думка». – 2007. – 160 с.

88.Хабермас Ю. Будущее человеческой природы. На пути к либеральной евгенике? / Ю.Хабермас – М.: Весь мир, 2002.
89.Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю.Хабермас. – Санкт-Петербург: «Наука», 2001. – 344 с.
90.Ханников А. Деловой этикет и ведение переговоров. Правила хорошего тона с комментариями психолога / А.Ханников – Москва: Эксмо. - 2005.

91.Фальковська Л. М. Справедливість як предмет соціально-психологічного дослідження / Людмила Фальковська // Проблеми

політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави : зб. наук. праць / Асоціація політичних психологів України; за заг. ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л.А. Найдьонова, Г.В. Мироненко. – К. : Міленіум, 2016. – Вип.11. – С. 299– 299.

92.Филатова З.И. Ценносные ориентации и отношение студентов к занятими физической культуры в условиях специализированных медицинских групп Педагогіка, психологія і медико-біол. Пробл. Фіз. Виховання і спорту: зб. Наук. Праць / за ред С.С.Єрмакова. – Х. 2018. - №8. – С.151-154.

93.Фромм Э. Бегство от свободы: пер. с англ. – М.: Академический проект, 2007. – 272 с.

94.Фромм Э. Психоанализ и этика: пер. с англ. / Э. Фромм - М.: Республика. – 1993. - 416 с.

95.Шахлин Б. Олимпийский орден. – К.: Олимп.лит, 2004.

96.Швейцер А. Благоговение перед жизнью. – М.: Прогресс, 1992.

97.Швейцер А. Культура и этика»/ А.Швейцер – М.: Прогресс, 1973.

98.Шеремет Л.А. Гуманістичний потенціал спорту як соціокультурного феномена./ Л.А.Шеремет – К.: Міленіум – 2016. – 280 с.

99. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування : 2-е вид. / В.М.Шеломенцев– К. : Лібра, 2013. – 416 с.

100.Шиманова О. Етика і професійна етика. Навчально-методичний посібник / О.Шиманова – Львів: ПП Сорока Т.Б..- 2013. – 132 с.

101.Шмидт Р. Мистецтво спілкування / Р. Шмидт - М., 1992.

102.Шминке Д. 47 Принципов Древних Самураев или Кодекс Руководителя : пер. с англ. / Шминке Д. – М. : РИПОЛ КЛАССИК, 2013. – 159 с.

103.Шопенгауэр А. Об основе морали. Свобода воли и нравственность./ А. Шопенгауэр – М.: Республика. – 1992.

104.Этикет у народов Передней Азии – М.: Изд-во «Наука. – 1988. – 264 с.

105. Южин В. И. Полная энциклопедия этикета / Южин В. И. – М. : РИПОЛ классик, 2017. – 512 с.

106. Ягер Джен Деловой протокол : стратегия личного успеха : пер с англ. / Ягер Джен. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2014. – 344 с.

107.Ясперс К. Смысл и назначение истории / К.Ясперс. – М. - 1994.

108.День.- №102-103.- п’ятниця-субота.- 14-16 червня.- 2013.

109.«Київський телеграф» - 24 липня 2004 р.:

110«Наша республика» - № 50-51.- 22.12.1995

111.«Советская Россия» за 21 липня 1981.

112.Україна молода, 2007. – 14 листопада, с.11

113. «Експрес», 26 грудня-2 січня 2014 р.,

114.«2000». – 2005. – 14.X

115.«Україна молода» середа, 6 вересня 2006 р.- С.11

116. Голос України, 26 грудня 2006 , №245

117.Allref.com.ua/Pravila_etiketu

118. bukvar.su/fizkultura-i-sport.

119.delovoi-etuket.ru

120.www/etica.in.ua/etica-normal-moral-moral-nist-pohodzhennya-terminiv/

121.[E -pidruruchniki.com/content/438 Ponnyattya-etikety-Z-istorii.etikety.html]

122.etuket.com/national

123.expat.su/Italy/manery-i-etiket-italyantesv/

124.www/info.library.com.ua/books

125..infotour.in.ua/rudenko31.htm

126..www.italia-portal.com/2013/06/etiket-v-Italii.html

127..factorsvit.com.ua

128..www.knigge.ru/national_rules.htm

129..www.Libfree.com

130..http://www.langust.ru/review/xeno-it4.shtml

131..Livingvega.com

132..www.MegaSite.In.UA

133..On-sports.ru

134.Osvita.ua

135.www.pidruchniki.com

136.[Posibnyky.vntu.edu.ua/]

137.www.restoclub.ru/spb/review/expert

138.www.restorator.name

139.ru.wikopedia.org/wiki

140.https://sites/google.com/site/saportlich/sportivna-etika

141.Sportguide.kiev.ua

142.www.Studopedia.su

143.www.servisda.com

143.www.the-village.ru/village/

145.Tursvit.info/natsionalni-osoblyvost-etyketu